

Female Fighters

Why Rebel Groups Recruit Women for War

Door Reed M. Wood

New York (Columbia University Press) 2019

280 blz.

ISBN 9780231192996

€ 31,-

Women. Life. Freedom. Female fighters of Kurdistan', zo luidde een kop van een artikel van CNN afgelopen jaar. Vrouwen in Koerdistan, die het ernstig hadden te verduren tijdens de hoogtijdagen van Islamitische Staat, keken niet langer lijdzaam toe. Zij pakten zelf de wapens op en namen het heft in eigen hand. Westerse media legden dat al snel uit als een vrouwenrevolutie, een stap naar zowel vrijheid als gelijkheid die nog niet eerder was genomen. Hoewel deze emancipatie van vrouwen als gevolg van deelname aan de strijd natuurlijk een kern van waarheid bevat, is het fenomeen van vrouwelijke strijders veel ouder dan de media schetsen. Reed M. Wood, onderzoeker met als specialisme politiek geweld, brengt in zijn boek *Female Fighters. Why Rebel Groups Recruit Women for War* de nodige nuances aan. Hij lanceert daarbij een uitdagend vraagstuk: welke omstandigheden kunnen de toetreding van vrouwen in rebellengroeperingen beïnvloeden en hoe beïnvloeden de vrouwelijke strijders de groeperingen waarvan zij deel uitmaken?

Beweegredenen

Waarom treden vrouwen toe tot rebellengroeperingen? Wood richt zich voor het beantwoorden van deze

vraag op de motivaties van de leiders van de rebellengroeperingen en niet op de individuele vrouwen. Deze keuze is gerechtvaardigd, gezien de toelating van vrouwen in de handen van de leiders ligt. Aan de hand van historische casussen identificeert Wood enkele redenen die rebellenleiders doen beslissen vrouwen toe te laten. Een van de belangrijkste beweegredenen is een combinatie van een acuut gebrek aan manschappen en lokale demografische beperkingen (zoals een tekort aan mannen van adequate leeftijd). Dit kan rebellenleiders ertoe dwingen de gelederen te openen voor vrouwen om de beweging in stand te houden. Een tweede reden betreft de ideologie van de rebellengroepering en haar leider. Bepaalde ideologieën, zoals het marxisme, hebben minder problemen met het inzetten van vrouwen als strijders, want deze ideologie probeert de bestaande genderrollen af te breken ter bevordering van een verenigde arbeidersklasse die geen onderscheid maakt tussen man of vrouw. Voor een marxistisch leider hoeft het rekruteren van vrouwen voor gevechtsrollen dus geen laatste redmiddel te zijn, maar kan zelfs onderdeel zijn van de initiële strategie. Zowel noodzaak als ideologie vormen zo

het antwoord op de vraag waarom vrouwen toetreden tot rebellengroeperingen.

Wood zet zijn betoog voort met een zeer interessant aspect van het rekruteren van vrouwen, namelijk de culturele omgeving waarin deze rekrutering plaatsvindt. In bepaalde gebieden kan het rekruteren van vrouwen als gevolg van de culturele norm negatieve consequenties hebben voor rekruteringsbehoeften op de lange termijn. Gebieden met sterk afgebakende genderscheidingen, bijvoorbeeld streng-religieuze plattelandsstreken, kunnen het rekruteren van vrouwen zien als een aanval op hun levenswijze. Wood sluit de inzet van vrouwen voor zelfmoordaanslagen hierin uit, gezien de deelname van de vrouw zich in dit geval beperkt tot één actie. Permanente incorporatie van vrouwen als combattanten zou ervoor zorgen dat het mannelijk deel van deze samenleving zich tegen de rebellengroepering keert en verdere rekruteerpogingen op de resterende mannelijke bevolking bemoeilijken. Wood maakt daar indirect een belangrijk punt mee, namelijk dat het rekruteren van vrouwen niet per definitie op (lange termijn) een vooruitgang betekent voor de beschikbare sterkte.

Steun uit het buitenland

Het rekruteren van vrouwen heeft naast een potentiële groei in manschappen ook een ander voordeel: het vergaren van steun uit het buitenland. Vrouwen worden veelal gezien als het vreedzamere en minder agressieve geslacht, schrijft Wood. Daarnaast bestaat de aanname dat vrouwen alleen op geweld terugvallen wanneer de veiligheid van hun kroost wordt bedreigd. De deelname van vrouwen in een

conflict geeft toeschouwers in het buitenland het idee dat de strijd dermate ernstig is dat zelfs vreedzame vrouwen genoodzaakt zijn de wapens op te nemen. De deelname van vrouwen legitimeert de zaak van de rebellen en vergroot de kans op internationale steun. Wood toont daarmee een tegenstrijdigheid aan in de perceptie van vrouwen en hun rol in het conflict. Enerzijds zoeken vrouwen vrijwillig toegang tot het conflict door zich aan te sluiten bij een rebellengroepering, terwijl zij tegelijkertijd worden gezien als slachtoffer. Vrouwen zijn dus niet alleen combattanten, maar ook een bijzonder effectief PR-middel dat de rebellengroepering effectiever maakt in het vergaren van steun.

Wood sluit zijn pleidooi met een kwantificering van de eerdergenoemde factoren, waaronder ideologie, demografische beperkingen, tijdsduur van het conflict en

troepensterfte. De data haalt hij uit de beschikbare informatie van voorgaande conflicten en simplificeert de bovenstaande factoren naar een heldere grafiek en tabel. Daarmee slaagt hij erin geschiedenis te combineren met statistiek. De grafiek en tabel laten precies zien wanneer de diverse factoren invloed beginnen uit te oefenen op de rekrutering van vrouwen en hoe dit tussen de verschillende ideologische rebellengroeperingen devieert.

Langgaande trend

Wood levert met zijn boek een waardevolle bijdrage aan de informatie rond de rol van vrouwen in irreguliere conflicten. Tevens brengt hij de nodige nuance aan in de berichtgeving over dit fenomeen. Vrouwen zijn al meerdere decennia actief in conflicten. De deelname van vrouwen in het conflict, zoals in Koerdistan, is dus meer een voortzetting van een langgaande

trend en geen vrouwenrevolutie, noch abnormaliteit. Wood laat de lezer eveneens nadenken over de perceptie van vrouwen en hun rol in conflicten. In Europa, waar vrouwen in bepaalde landen al enige tijd gevechtsrollen vervullen, bestaat er in de media nog altijd een parallelle visie omtrent de rol van vrouwen in conflict. De toelating van vrouwen in gevechtsrollen wordt gezien als vooruitgang en ook de deelname van vrouwen in rebellengroeperingen wordt gezien als een bewijs van het vrouwelijk kunnen en dapperheid. Tevens worden de vrouwen gezien als slachtoffer en lijdende groep in een conflict dat buiten hun macht ligt. Wood denkt overigens dat de trend zal doorzetten en dat vrouwen steeds vaker op het strijdtoneel te zien zullen zijn. ■

Mark de Boer MA